

ПОЗИТИВНІ СТОРОНИ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕМОНОЛОГІЇ.

Тюлева А.О., науковий керівник - Терещенко К.О.

Гірничий технікум КТУ

Тісний зв'язок українського народу з природою проявляється в усіх сферах життя: хліборобській праці, у відпочинку, в святкуванні тощо... Тому людина намагалася з цією природою бути в злагоді та гармонії, з усіма силами, які були уособлені в її уяві у вигляді міфологічних образів. Але в українській демонології проявляються не лише негативні риси певних істот (відьом, вурдалаків, чортів, русалок), а й позитивні характеристики. Тому в даній роботі виявляються та аналізуються позитивні сторони української демонології на основі досліджень видатних українських письменників, науковців та історичних джерел (П.Є. Єфименко «Упыри. Из историй народных верований», 1857 год, Х. П. Ящуржинський «О превращениях в малорусских сказках», дослідник в галузі етнографії).

Наводимо результати деяких наших досліджень.

Чугайстер - заклятий чоловік Він ходить по лісах і ніхто його не вб'є, а ні з'їсть, бо так йому «пороблено», але за свідченням Х.П. Ящуржинського, етнографа, археолога та педагога, обороняє людей від шкоди, людям не робить шкоди. Коли люди розложать у лісі вогонь, приходять до них і смажить зловлену п'явку на рожні.

Відьма. За даними П.В. Іванова, дослідника в галузі етнографії, в уявленні українських селян існувало два вида відьом: відьми та відмаки, уродженні та вчені: «Первые в своих отношениях к обыкновенным людям проявляют некоторые черты доброжелательства, помогая одним в болезнях или защищая других от злокозненных нападений своих злобных сестер – ученых ведьм»

Відьма символізує ідею дуалізму. В неї є вічна індивідуальна проява переваги світла над тьмою.

Упир. Упир є ублюдок від чорта або вовкулака та відьми, або трупи відьом, колдунів та інших людей, в яких після їх смерті ввійшли чорти. Однак на Провобережжі є особливий вид упирів-діти з великою головою, довгими руками та ногами, що страждають від розм'ягчення кісток.

За свідченнями П.Є. Єфименка, дослідника в галузі етнографії: «... в селі Новоселках лет сорок тому назад родился мальчик без кости, голову имел большую, как взрослый человек, ноги длинные, подобные тычинам, а лицо и глаза умные. Подросши он не мог ходить, а всегда сидел в мерке, обложенной подушками. На седьмом году начал предсказывать. Предсказывал только по утру, кто приезжал днем, должен был ожидать до следующего дня и только по утру получал ответ на вопрос. Ясновидение его открылось таким образом. Отец мальчика имел пасеку, которую стерег дед. Однажды перед рассветом мальчик начал будить отца, чтобы тот как можно скорее отправлялся на пасеку, иначе воры убьют деда. Отец послушал и поехал туда и там действительно были воры». З того часу почали вірити передбаченням хлопчика-каліки.

Русалки. Це дівчата-утоплениці. Русалки є символом спокуси, небезпеки, яка чатує на людину у воді. Вони забирають дівчат у яких не склалася доля. Русалки можуть виступати символом краси водної стихії. Русалки відрізняються від усіх вже відомих істот тим, що в їхній природі немає нічого подвійного; також богині водоймів. Також в глибокому розумінні русалки - жіночі божества плідності, розмноження, що діють на сили природи. В образі русалок втілена любовна пристрасть, плідна сила Землі, врожайність.

В даному дослідженні не з'ясована позитивна сторона деяких інших демонічних істот, наприклад, в образі чорта спостерігаються деякі позитивні особливості – чорт навчив людину музиці, є техніком-майстром, але при цьому дуже шкодить людині. Тому потрібно подальше дослідження цієї теми.

В даному дослідженні показаний тісний зв'язок українського суспільства з навколишнім світом, який виявляється, зокрема, в світлих сторонах демонічних істот. Тому життя людини - це спроба жити в злагоді з демонічними силами, які були символами стихії навколишнього світу, природи. Розрив з природою сучасного суспільства, вплив християнства на народні уявлення створили цілком негативний образ демонічних сил, хоча наші предки бачили в них немало позитивного.

11.03.2010